

La participació en projectes telemàtics: noves oportunitats, nous serveis

Núria Soler Pujol (nsolerp@uoc.edu)
Mercè Muntada

- Avantatges de la participació en projectes telemàtics
 - Els projectes telemàtics de la Comissió Europea
 - El projecte LISTED
 - El projecte BIBLINK
 - Nous projectes
-

AVANTATGES DE LA PARTICIPACIÓ EN PROJECTES TELEMÀTICS

La Biblioteca de la Universitat Oberta de Catalunya va començar a funcionar durant el curs 1995-1996. Des d'un bon principi, la singular concepció d'aquesta nova universitat a distància i la manca d'experiències similars en les que basar el desenvolupament dels seus serveis bibliotecaris va fer palesa la necessitat de donar una especial atenció al seguiment i l'aplicació de les noves tecnologies emergents. En els dos anys transcorreguts aquest plantejament s'ha vist consolidat i, en l'actualitat, està incorporat als objectius i a les línies d'actuació de la Biblioteca.

Com tots coneixem, però, la situació del nostre àmbit professional no és l'òptima per a la investigació i el desenvolupament de nous serveis i aplicacions. Molt sovint les idees innovadores no troben la via adequada per a ser posades en pràctica, ja sigui a causa de la pressió diària de les tasques bàsiques de la biblioteca, que no deixen temps lliure als professionals per a la recerca, ja sigui per la endèmica manca de recursos.

Conscient d'aquesta situació, la Biblioteca de la UOC va decidir tirar endavant amb el seu plantejament inicial intentant trobar els mecanismes adients per a facilitar i potenciar els seus objectius. És en aquest context en el qual la Biblioteca encetà l'any 1995 la seva participació en projectes telemàtics europeus.

A priori la participació en projectes telemàtics finançats per la Comissió Europea tenia per a nosaltres tot un seguit d'avantatges:

- primerament la possibilitat d'incorporar-nos a grups de recerca pioners dins el sector de la Biblioteconomia i la Documentació, aconseguint així "estar al dia" en l'aplicació de les noves tecnologies
- aconseguir un avantatge temporal en la implementació de les noves aplicacions. De tots és sabut que qualsevol nova aplicació necessita un període de gestació i prova fins a que és

plenament operativa, i que aquest període de prova pot ser llarg i econòmicament costós per a una biblioteca aïllada. Així, doncs, el fet de participar en un projecte en equip permet un repartiment dels costos i de la pressió durant la fase de desenvolupament del prototip.

- disposar de finançament econòmic per a poder fer el seguiment actiu dels projectes sense la pressió de la feina diària
- un altre avantatge a considerar era la possibilitat d'adaptar aquestes aplicacions a les necessitats concretes de la biblioteca i del perfil dels nostres usuaris, possibilitat que es fa real en la mesura que cada biblioteca participa activament en el desenvolupament de l'aplicació.
- el coneixement de nous entorns de treball i de nous sistemes organitzatius que comencen a desenvolupar-se en el si de la nostra professió. Això és possible ja que una gran part dels projectes telemàtics que s'estan duent a terme en l'àmbit de la Documentació i la Biblioteconomia estan conduïts per equips de treball plurinacionals i pluridisciplinars. També es planteja la possibilitat d'accedir a idees de nous serveis i aplicacions que, encara que s'estiguin duent a terme en altres sectors, poden ser aplicables a les nostres biblioteques. En el nostre cas és especialment beneficiosa la participació en projectes de cooperació amb professionals de l'educació a distància.
- resulta també interessant l'establiment d'una xarxa de contactes i relacions, fet que es facilita i es potencia en gran manera a través de la participació en projectes telemàtics. Aquests contactes i relacions poden, d'una banda, obrir les portes per a la participació en futurs projectes i, d'altra, poden facilitar l'assoliment de prestigi en àmbits professionals.

ELS PROJECTES TELEMÀTICS DE LA COMISSIÓ EUROPEA

Un dels àmbits que està generant una major oferta de projectes en el nostre àmbit és l'europeu i, molt especialment, els programes de desenvolupament telemàtic finançats per la Comissió Europea. En els darrers anys la Comissió ha decidit potenciar tot un seguit d'àmbits de desenvolupament telemàtic (Telematics Applications Programme) sota el tercer i el quart Framework Programme (FP3 i FP4). Un dels àmbits de recerca ha estat i és el de les Biblioteques (Telematics for Libraries), pel qual s'han llançat quatre convocatòries des de 1990. El "Telematics for Libraries" ha tingut un creixement important en els darrers anys i cada cop són més les biblioteques i centres de documentació que tenen idees innovadores i presenten un projecte telemàtic cooperatiu.

Les aplicacions informàtiques ja operatives queden a disposició de la comunitat bibliotecària de manera lliure i gratuïta, permetent així un estalvi de costos i una major dinamització de les biblioteques que no disposen dels mitjans necessaris per a la innovació. Gràcies a aquesta política de la Comissió Europea la innovació tècnica en el camp de la biblioteconomia i la documentació es fa extensiva a països i institucions menys desenvolupats.

Actualment la Biblioteca de la Universitat Oberta de Catalunya té participació activa en dos projectes finançats per la Comissió Europea. Es tracta dels projectes LISTED i BIBLINK.

EL PROJECTE LISTED

El projecte LISTED (Library Integrated System for Telematics-based Education) és un projecte finançat per la Comissió Europea en el marc del Telematics Applications Programme (Sector Biblioteques) call topic 12 : "Integració de serveis bibliotecaris en entorns d'educació a distància". Al projecte hi estem treballant tretze institucions de quatre països europeus : Regne Unit, Irlanda, Portugal i l'Estat Espanyol, liderades per Solihull Metropolitan Borough Council (Regne Unit). El projecte es va iniciar l'abril de 1996 i té previst acomplir els seus objectius el juny de 1998.

LISTED és un projecte d'integració entre biblioteques i ensenyament a distància amb l'objectiu d'impulsar la creació de serveis d'auto-aprenentatge en el context de les biblioteques públiques. El projecte planteja la creació d'un software documental que permeti:

- la consulta d'informació sobre cursos online que siguin considerats d'interés per als usuaris potencials de la biblioteca
- la possibilitat de realitzar aquests cursos des de la mateixa biblioteca

Els cursos ressenyats han de pertànyer a algun dels següents blocs temàtics : Management, Idiomes, Informàtica, Educació reglada, Tècniques d'estudi, Hobbies, Oficis i Tècniques de recerca de feina.

Aquests blocs temàtics s'han definit prenent en consideració els resultats d'una enquesta d'usuaris realitzada en les biblioteques que actuaran com a centre pilot del projecte. Està previst que la fase pilot s'iniciï a l'agost-setembre de 1997 i s'estengui durant sis mesos. A l'Estat Espanyol la Biblioteca de la UOC actua com a "full partner" del projecte i tutela el desenvolupament del pilot que es durà a terme a la Biblioteca Municipal de La Calzada (Gijón). La Biblioteca de la UOC està treballant també en l'adaptació d'aquest software al nostre Campus Virtual per a permetre l'accés a cursos online d'interés per als nostres estudiants i professors.

El projecte LISTED, com passa amb molts dels projectes telemàtics europeus, ha evolucionat des de la seva concepció, adaptant-se a les necessitats canviants dels usuaris de les biblioteques implicades. El fet que els projectes telemàtics no tinguin una estructura tancada els fa molt més atractius per a les biblioteques participants, que veuen així una manera de comptar amb eines base que després poden modificar.

Un element a tenir en compte és que, en el decurs dels dos o tres anys que pot durar un projecte, es poden produir avenços tècnics importants que fan que alguns dels requisits o les necessitats que es consideraven primordials a priori hagin perdut la seva raó de ser i hagin estat substituïts per altres tecnologies emergents.

EL PROJECTE BIBLINK

L'altre projecte europeu en el qual participa la Biblioteca de la UOC és el BIBLINK. El projecte BIBLINK (Linking Publishers and National Bibliographic Services) és també un projecte finançat per la Comissió Europea en el marc del Telematics Applications Programme (Sector Biblioteques). Al projecte hi participen biblioteques nacionals de cinc països europeus : Regne Unit, França, Països Baixos, Noruega i l'Estat Espanyol, liderats per la British Library, en col·laboració amb la UKOLN de les biblioteques angleses i l'empresa Level-7. En el sector editorial hi participen com sponsors el Book Industry Communication (BIC) del Regne Unit i CD-ROM SPAG, també del Regne Unit. El projecte va iniciar-se l'abril de 1996 i té previst finalitzar el desembre de 1998, amb una possible extensió de tres mesos.

BIBLINK pretén connectar les agències bibliogràfiques nacionals amb els editors que estan oferint els seus productes en format electrònic, ja sigui en aquest únic format o de manera combinada amb formats tradicionals. Així, BIBLINK planteja la creació d'un prototipus de sistema interactiu entre editors i centres bibliogràfics nacionals per a localitzar i canalitzar documents en format electrònic i dotar-los d'unes dades bibliogràfiques mínimes unificades seguint estandars internacionals (MARC).

El prototipus permetrà que els editors de documents electrònics puguin introduir i transmetre en el corpus dels documents un nivell mínim de dades de descripció bibliogràfica, permetent així que les agències bibliogràfiques nacionals tinguin coneixement d'aquests documents i els puguin verificar mitjançant l'assignació de dades catalogràfiques. Aquest prototip harmonitzarà els requeriments

catalogràfics nacionals dels països participants i oferirà com a resultat un format standard (MARC) de catalogació en el document per a publicacions electròniques.

En aquest moment el projecte ja ha estat presentat al grup d'editorials europees que participaran en el pilot i ja s'han consensuat les dades catalogràfiques mínimes. La Biblioteca de la UOC actuarà com a centre pilot d'aquest prototip verificant el correcte funcionament del prototipus en base a les publicacions electròniques subministrades per l'editorial Tesitex, editorial espanyola especialitzada en la publicació de tesis universitàries i que està introduint-se en el sector de l'edició electrònica. Tenim en perspectiva adaptar també aquest prototipus a les publicacions electròniques que en un futur pròxim vagi creant la Universitat Oberta de Catalunya.

NOUS PROJECTES

Recentment la Biblioteca de la UOC ha estat convidada a participar en un nou projecte telemàtic finançat per la Comissió Europea. El nou projecte, LAURIN (Libraries and Archives Collecting Newspaper Clippings Unified for their Integration into Networks), ha estat aprovat en la darrera convocatòria de "Telematics for Libraries", i té previst el seu inici el gener de 1998 amb una durada aproximada de dos anys i mig. LAURIN planteja la creació d'un software documental per a la gestió d'articles de premsa.

El projecte està liderat per la Universitat d'Innsbruck (Àustria) i compta amb la participació de institucions de sis països : Àustria, Itàlia, Dinamarca, Noruega, Suècia i l'Estat Espanyol. La Biblioteca de la UOC, en col·laboració amb la Fundació Centre de Documentació Política, tindrà una activa participació que s'estructurarà en dos àmbits de Treball:

- l'automatització del recull de premsa de la UOC, amb l'objectiu de crear un arxiu de premsa electrònic que permeti fer cerques retrospectives
- el desenvolupament d'un software documental que permeti la creació de bases de dades d'articles de revista o de premsa consultables via web

D'aquesta manera la Biblioteca de la UOC verificarà les possibilitats del prototipus LAURIN com a sistema de transmissió d'articles de premsa entre el personal de gestió de la universitat, i també com a eina de suport als estudiants, desenvolupant models pedagògics innovadors en l'ensenyament a distància.

D'aquesta manera, amb els dos projectes en curs i amb el projecte que pròximament iniciarem, la Biblioteca de la UOC comença a disposar d'eines per a donar nous serveis als seus usuaris, eines que s'integren dins del concepte de Biblioteca Virtual.

Paral·lelament la Biblioteca continua desenvolupant el seu projecte de Biblioteca electrònica, incorporant recursos a text complet, d'acord amb les necessitats pedagògiques dels estudis. En aquest sentit la Universitat Oberta de Catalunya està treballant en la línia d'establir convenis amb institucions catalanes relacionades amb aquest àmbit.